Til: Oslo kommune - Plan- og bygningsetaten, postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Kopi: Helse Sør-Øst Rhf, postmottak@helse-sorost.no
Henning Larsen Architcets AS, norway@henninglarsen.com
Redd Ullevål Sykehus, Lene Haug, lene.c.haug@gmail.com

21. januar 2025

FLOMSIKRING AV SOGNSVANNSBEKKEN, SOGNSVANNSVEIEN 61 MFL.

Vi viser til forhåndskonferanse mellom Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune og representant for Helse Sør-Øst Rhf, Henning Larsen Architechts AS, den 4. september 2024 om flomsikring av Sognsvannsbekken, sak 202452041 - 3.

Naturvernforbundet i Oslo Vest(NOV) er forundret over at det så nylig er laget en reguleringsplan for et stort nytt sykehus der det blir nødvendig med flomsikring av en bekk i området. Dette må man kunne ha unngått ved en bedre planlegging av sykehuset.

FNs naturavtale slår fast at for å redusere trusler mot naturmangfold må minst 30 prosent av naturarealene bevares og at minst 30 prosent av ødelagt og forringet natur skal restaureres. Etter naturvernforbundets mening må alle inngrep vurderes i lys av Naturavtalen, også flomsikring av Sognsvannsbekken.

Både Naturmangfoldloven om hensynet til naturmangfoldet (om hensynet til naturmangfoldet i saksbehandlingen §§8-12) og Vannressursloven (§ 5 om aktsomhetsplikten og §11 om kantsoner) må ivaretas i det videre arbeidet med eventuelle flomsikringstiltak.

Føre-var prinsippet sier at man ikke skal gjøre inngrep i naturen uten tilstrekkelig kunnskap og uten at man vet at det ikke er viktige arter eller naturtyper som kan bli alvorlig eller irreversibel skadet. I tilfellet med flomsikring av Sognsvannsbekken må føre-var prinsippet bety at det utarbeides en reguleringsplan for tiltakene slik at man kan være sikker på tiltakenes lokalisering og utforming blir slik at hverken livet i bekken eller i nærsonene blir skadelidende.

Gaustadskogen er preget av kalkkrevende vegetasjon og store trær. I området som blir berørt av tiltaket er det mange både utvalgte naturtyper og viktige naturtyper (Miljødirektoratet). Sognsvannsbekken er angitt som viktig bekkedrag. I bekken er det påvist edelkreps og elvemusling som begge er rødlistet og elvemuslingen er også prioritert art etter naturmangfoldloven. I skogen på vestsiden av elva der det kan se ut som at et tiltak skal gjennomføres, står det en ask som er en sterkt truet art.

Ved slike inngrep som er tenkt i denne flomsikringen, vil livet i bekken og kantsonen bli utsatt for direkte fysiske ødeleggende inngrep samt forurensning fra inngrep i bekken og områdene ved bekken, erosjon og nedslammimg.

Det er gjort en begrenset undersøkelse av elvemusling i bekken i 2016 for Fylkesmannen i Oslo og Akershus (nå Statsforvalteren) (Sandaas og Enerud 2017). I sammendraget sies det blant annet:

«Dagens bestand av elvemusling i Sognsvannsbekken er sannsynligvis kun en liten rest av en større og mer sammenhengende utbredelse i tidligere tider. Bestanden ble i 2013 anslås til å romme færre enn 50 individer. Etter årets undersøkelse er det ingen grunn til å høyne dette anslaget. Vassdraget har vært rammet av flere uhell med fiskedød og en rekke store fysiske inngrep over de siste 20 årene. Eksempler er utbedring av dammen i sydenden av vannet, bruk av bekken som resipient i forbindelse med nytt vannmagasin i Vettakollen, omlegging av bekken da nytt rikshospital ble bygget og utallige inngrep i forbindelse med ulike mindre

anleggsarbeider langs store deler av bekken. Et tilbakeblikk på utviklingen tyder på at Sognsvannsbekken ikke har fått den oppmerksomheten som kunne forventes. Her finnes ingen Groruddalssatsing eller Akerselva Miljøpark. Summen av påvirkninger er sannsynligvis så stor at livet i Sognsvannsbekken nå ligger på et slags lavmål. Potensialet for å få tilbake en rikere og ren bekk er stort dersom tiltak settes inn og overvåking/tilsyn blir forbedret. En bestand av elvemusling som rekrutterer, kan gjerne ses på som det mest krevende målet for en rehabilitering av dette verdifulle byvassdraget.»

NOV har lest mulighetsstudien som er utarbeidet av Henning Larsen Architechs AS og Rambøll Norge AS. Vi synes studien er for utydelig på hvilke naturtyper og arter som blir berørt hvilke skader som blir påført naturen i det enkelte alternativ. Dette bør konkretiseres i det videre reguleringsplanarbeidet. Ideelt sett bør man se etter alternative naturlige flomveier som ikke trenger eller medfører små fysiske inngrep. Det kan synes vanskelig i dette tilfellet? Generelt sett er i så fall breddeutvidelse av bekk/elv det minst skadelige tiltaket, men det avhenger av hvilken natur som blir berørt.

NOV viser igjen til Naturavtalen om vern av natur og restaurering av ødelagt natur. Det er naturlig å sette krav til tiltak i Sognsvannsbekken som oppfyller denne avtalen. Siden det allerede er utført en rekke store fysiske inngrep i bekken bør det også vurderes tiltak som kan bedre de uheldige effektene disse tiltakene har medført. Det bør også vurderes om en slik restaurering kan gjøre de planlagte flomsikringstiltakene mindre omfattende.

Naturvernforbundet i Oslo Vest mener:

1. Flomsikringstiltakene i Sognsvannsbekken må skje på grunnlag av en reguleringsplan. Det er påvist viktige, sårbare naturområder og rødlistede arter i områdene der flomsikringstiltakene skal gjennomføres. Det er vesentlig at eventuelle tiltak gjennom føres slik at naturverdier ikke skades permanent, jf Naturavtalen, Naturmangfoldloven med saksbehandlingen og før-var prinsippet, Vannressursloven mm
2. I forbindelse med planarbeidet bør det også vurderes restaurering av tidligere inngrep i bekken og om de kan medføre redusert behov for de påtenkte sikringstiltakene.
3. Områdene må undersøkes grundig i felt før reguleringen gjennomføres for å velge riktigst mulige løsninger og eventuelle tiltak kan iverksettes. Hvis det blir funnet elvemuslinger bør tiltakene vurderes på nytt, om de kan gjennomføres på andre steder eller på andre måter. Hvis ikke bør elvemuslingene flyttes midlertidig og så settes tilbake når tiltakene er gjennomført.
4. Områdene må overvåkes før, under og etter tiltakene evt gjennomføres av kvalifiserte biologer.
5. NOV ønsker om å bli informert om saken videre.

Med vennlig hilsen

Henninge Torp — Styreleder

Anne Cathrine Sverdrup — styremedlem

Referanse:

Sandaas, K. Og Enerud, J. 2017. Status for elvemusling Margaritifera margaritifera i Sognsvannsbekken, Oslo kommune. 2016.